

בהפטורה לפרשת בלק (מיכה ו' ה')
"עמי זכר נא מה יעץ בלק מלך מואב ומה ענה אותו בלעם בן בעור מן השטים עד הגלגל למען דעת צדקות ה'", הבורא ית' מצוה עלינו לזכור את צדקות ה' שעשה לנו בהפכו את הקללות לברכות בהם נתגלה שבחם של ישראל שהם דבוקים וקשורים לבורא. ביציאת מצרים מצינו שאמר הקב"ה למשה רבינו למסור לפרעה "כה אמר ה' בני בכורי ישראל" (שמות ד' כ"ב), שאנו בן בכור ואהוב לבורא כביכול, וכבר אמר הרה"ק רבי שלמה קארלינער זי"ע שהדבר הכי קשה הוא ששוכחים שאנו בן המלך ותחת לעטות בגדי מלכות ולהתנהג כיאה לבן מלך, ולא רק בן מלך אלא בן בכור למלך שנושא את שם אביו, שוכחים את עצמם ולובשים בלויי סחבות כשמלבישים לבושים צואים לנשמה שהיא חלק אלוהי ממעל.

כיאה לבן מלך, ולא רק בן מלך אלא בן בכור למלך שנושא את שם אביו, שוכחים את עצמם ולובשים בלויי סחבות כשמלבישים לבושים צואים לנשמה שהיא חלק אלוהי ממעל.

איתא בספרים הקדושים שמציאות השראת השכינה בישראל הוא ע"י החלק האלוהי שבתוך הגופים שלנו, ואם מכבדים אותו ומוקירים ומעריכים את חלק הקדושה הזה, אז הוא פורח ומקיף לאדם, אולם אם אין מכירים במהות היהודי לדעת מה הפירוש של יהודי ובמה הוא שונה מן הגוי, ואין יודעים להעריך ולהוקיר את נקודת הקדושה שבקרב כל איש, אזי גורם שהקדושה מתרחקת ממנו, כי כך הוא בעניינים רוחניים אם אין מכבדים אותם ואין מכירים בהם אזי עוזבים "אם תעזובי יום יומיים אעזובך", ומהאריז"ל איתא כן על מי שמייחד יחודים של שמות הקודש אשר אם מפסיק לייחד מתכעסים עליו השמות ומתרחקים ממנו, ובפשטות הוא כן בכל דבר רוחני שהאדם עוזבו ומתייחס ממנו אז גם הוא מתרחק ממנו והנקודה הרוחנית הזאת עוזבת אותו, כך גם מי שאינו מוקיר ומעריך ואינו מכיר ויודע את מעלת היותו יהודי, מתרחקת ממנו מעלה זו ונשחקת השפעתה עליו.

כך אי' באוה"ח הק' שהנשמה שהיא חלק אלוהי ממעל לא שייך לפגום בה, ואם אין אדם מתנהג כראוי אינה נפגמת רק עוזבת אותו ונשאר הוא כעץ יבש, ובוזה"ק איתא כן על הכווע שטורף נפשו באפו ע"י שמרתיח לדבר עבירה בכעס ואז מסתלקת ממנו חלק הקדושה, ובעוון הכעס שהוא חמור כ"כ יש מחלוקת בזה אם אחר שובו בתשובה תשוב אליו הנשמה או לא, ונראה שמסקנת הוזהר דע"י תשובה רוח לה וחוזרת לשכון עליו. עכ"פ רואים כמה צריכים להיזהר בכבוד הנשמה הקדושה ולשמור עליה מכל משמר.

בעת ששבת הרה"ק רבי משה לייב סאסובער זי"ע אצל הרבי ר' אלימלך זי"ע על שבת פרשת בא ביקש ממנו הר"ר"א לומר תורה, ואמר הרבי ר' משה לייב על פסוק "ופסח ה' על הפתח" (שמות י"ב כ"ג) שהוא לשון של קפיצה וריקוד, שהיה הקב"ה רוקד מעל בתי בני ישראל בשמחה "דא וואוינט א ייד" שכאן גר יהודי... והתלהב הרבי ר' משה לייב מאד עד שקפץ על השולחן והיה רוקד לפני הר"ר"א "דא וואוינט א ייד", וזה הדרך ישכון אור שכל איש ישראל בקרבו פנימה צריך להיות שמח ורוקד על עצמו דא וואוינט א ייד שבתוך נשמתו פנימה שוכנת השכינה הקדושה חלק אלוהי ממעל, כמו שמברכים בכל יום "אלוקי נשמה שנתת בי טהורה היא". חז"ל הק' אמרו "הנותן מתנה לחברו צריך להודיעו", לכן שנתן לנו הבורא יתברך מתנה טובה והיא הנשמה הקדושה ששוכנת בתוכנו, הודיענו הבורא על כך והזהירנו לשמור עליה מכל משמר בציווי "ואבדיל אתכם מן העמים להיות ליי" (ויקרא כ' כ"ו), צדיקים נזהרו כל כך להיות שונה מן העמים שאפילו בבגדים שלובשים לא יהיה שום דמיון ולו הקטן ביותר, שלא יהיה מציאות בעולם של שייכות לעמים.

ב"ספר הכוזרי" איתא שמלך כוזר שאל לו מה מעלת ישראל, והשיבו שבבריאת העולם כאשר נברא אדם הראשון ראו אותו חיות הארץ וכסבורים

שהוא הבורא, בהיותו מובחר הבריא ובעולם אלוהים נברא גוף וצורה שכלול מעליונים ותחתונים, ועם זאת הוסיף עוד כח אלוהי בתוך האדם אשר על ידו יכול להתקשר עם הבורא, והקשר הזה הוא "חבל נחלתו" שהנפש קשורה כמו בחבל אל הבורא כביכול ועל ידו יכולים לזכות אל הנבואה ואל כל המעלות הרוחניות בדבקות ה'. ומאדם הראשון והלאה זכו למעלה זו רק ראשי הדורות שהיו יחידים בזאת, אדם שת אנוש קינן מהללאל וכו', ושאר כל בני האדם בעולם היו כענפים מהם. כך נמשך עד אברהם אבינו שירש כח זה, והוא נתנו אחריו רק לבנו יצחק, "ויתן אברהם את כל אשר לו ליצחק"

(בראשית כ"ה ה'), ויצחק גם הוא מסרו רק ליעקב בנו, ואצלו היתה התגלות בפעם ראשונה מיום בריאת העולם שנמשכה מעלה זו לכמה בני אדם בדור

אחד, לכן נאמר עליו "יעקב חבל נחלתו" (דברים ל"ב ט'), ממנו נמשך קשר נשגב זה "כי חלק ה' עמו" לכל בניו אחריו י"ב שבטי י"ה, ומהם לשבעים נפש שירדו אבותינו מצרימה ויצאו מהם שישים ריבוא כאשר כל זרעם אחריהם זכו למעלה זו. וזה הביאור איך מיד בצאתם מצרים כבר היו בבני ישראל אנשי מעלה רמים כמו בצלאל שהיה יודע לצרף אותיות שנבראו בהם שמים וארץ, אע"פ שזמן קצר קודם לזה נאמר עליהם "ואת ערום ועריה" והיה עליהם קטרוג שהללו והללו עובדי ע"ז, ולכא' מהיכן שאבו מדרגות נשגבות כאלו בזמן קצר כזה, רק משום שבפנימיות נשמותיהם היו אחוזים בחבל נחלתו של הבורא עד שאמר עליהם משה "מי יתן כל עם ה' נביאים" (במדבר י"א כ"ט) שבכל עם ה' יש את הכח הזה לבוא לנבואה, ועם כח זה עמדו לפני ה' בהר סיני בקבלת התורה, ומאז נמצא כח זה שמוכשר לנבואה, בתוך כל איש יהודי באשר הוא שם עד היום הזה, ועל נקודה זו נאמר "אני ישנה וליבי ער קול דודי דופק" (שירה"ש ה' ב'), שברגע ששוכח האדם מן החלק האלוהי שבקרבו, נעשית חלק הקדושה בבחינת ישנה.

והנה הבעש"ט הקדוש ותלמידיו אחריו לימדו שנקודה זו חיה וקיימת אפילו בזמן הזה שבטלה נבואה, עדיין ישנו נקודה שאפשר לעוררו ולהאירו ע"י התקבצות חברים יחדיו כמו שנאמר "אז נדברו איש אל רעהו ויקשב ה' וישמע" (מלאכי ג' ט"ז), וביותר בעידן רעוא דרעוין עליו אמרו בוזה"ק (ח"ב פ"ט ע"א) "בהאי רצון דאתגליא בשעתא דצלותא דמנחה דשבתא וכו' קל כרוזא נפיק אתערעו קדישי עלינו, אתערעו עמא קדישא דאתבחרו לעילא ותתא", שהוא זמן מסוגל לעורר האהבה המוסתרת בקרב כל לב איש פנימה, נקודת אהבה עליה כתב הרב בעל התניא שהוא היה הנותן כח גם בהמון העם הפשוטים לקדש שם שמים במשך הדורות אף אנשים מבני ישראל שהיו נחותים במעלה מאד אשר ברגע אחד קידשו שם שמים ומסרו עצמם להריגה, שזה נמשך מנקודה פנימית זו שבמשך ימי חייהם היתה ישנה בבחי' "אני ישנה", וברגע האמת היה "ליבי ער" והתגלה לחוץ.

על נשמת כל יהודי נאמר "על משכבי בלילות בקשתי את שאהבה נפשי" (שירה"ש ב' י"ז), אשר בשיר הקדוש של שיה"ש ביטא שלמה המלך את תשוקת הנשמה הקדושה שבקרבינו עת חפשה אחר האור העליון הנעלם ממנה בימי גלותה בהאי עלמא דשקרא, אשר האדם בכל חייו שהוא חפץ לעבוד את הבורא באים עליו נסיונות ומניעות "מצאוני השומרים הסובבים בעיר הכוני פצעוני נשאו את רידי מעלי שומרי החומות" (ה' ז'), וצריכים לייחד זמנים לעורר תשוקת הנשמה הזו שירושה היא לנו מאז אדם הראשון, וזו תכלית ההתקבצות בעידן רעוא שתיקן הבעש"ט הק' כדי לעורר נקודה זו ובמעלת יקרת כל נפש מישראל כתב המגיד הק' מטריסק זי"ע ("מגן אברהם" ד"ה וירא בלק) "ויגר מואב מפני העם מאד כי רב הוא" (במדבר כ"ב ג'), עם מלשון גחלים עוממות, אנשים חלשים מאד שכמעט וכבתה נשמתם, ומהם היה בלק מתיירא, והמשיך בלשון קדשו "וכמו שאמר אבא

מארי צוקללה"ה בשם הבעש"ט צוקללה"ה שגם זה האיש המוטרד בעסקיו כל היום בשווקים וברחובות וכמעט ששוכח שיש בורא עולם, רק בעת שמגיע זמן תפלת מנחה עולה על זכרונם שהגיע זמן התפלה וגונח ונאנח בלבו בהתבוננות האין שפנה כל היום בהבלי העולם, והוא רץ לסימטא אחת מן הצד ומתפלל מנחה, הגם שאינו יודע כלל מה הוא מדבר, עם כל זה גם זה חשוב ויקר מאד לפני הבורא ב"ה והאנחה שלו בוקעת רקיעים, ולכן יראו בלק ומואב גם מאנשים האלו כי רב כחם מאוד" עכ"ל, ואם האדם הפשוט כך, על אחת כמה וכמה מי שמבקש לעבוד את ה' ועוסק בתורה ובעבודה"ש אך לבו שבור בקרבו מחמת מחשבות זרות ובלבולים ונסיגות שבאים עליו, כמה צריך לייקר בלבו את עבודתו קמיה מריה שאליו אומר הבורא "השמיעני את קולך כי קולך ערב", שלא יטעה לומר שהוא מרוחק ואין עבודתו שווה מאומה, זה אינו, רק קולך ערב ומראך נאווה והבורא מבקש ממך להשמיעו קולך.

הנה כי כן זהו ביאור במאמר הרבי ר' שלמה קארלינער ז"ע שהדבר הכי קשה הוא ששוכח שהוא בן המלך, משום שהידעה הזו ביקרת מעלת הנפש היהודית הנשמה שבקרבינו, בכוחה לעורר את הנקודה הפנימית משנתה או חלילה להשכיחה מלב ולהכניסה לתרדמה, וכל חיי האדם עלי אדמות סובבים לנקודה זו, ככל שמעוררה ומעלה אותה על נס ומתבונן בה ושמח בה, ויודע כמה יקרה עבודתו אצל הבורא למעלה בכל התאמצות קטנה שלו בהאי עלמא למען הבורא, בה תלויה מהות היהדות, ואותה הנחילו לנו הבעש"ט הקדוש ותלמידיו לעבוד את ה' מתוך שמחה זו גם אם הוא מרוחק "באשר הוא שם" (בראשית כ"א י"ז).

ומכל האמור יובן איזה נזק נעשה לנשמה כשהולכים ללמוד חכמות חיצוניות כדי להצליח בענייני העולם, ומתחברים עם הגויים במקומות הפרנסה או בלימוד חכמותיהם כדי לעשות מהם פרנסה, ואומרים "אני אקרא ולא אטה" לי לא יזיק, ואינם יודעים שעל כל משהו של הסרת מחיצת "ואבדיל אתכם מן העמים" מאבדים חלילה חלקים של קדושה שהשכיין הבורא בתוך נשמותינו, ואז "רע ומר עזבך את ה'" כשהוא אינו יודע כלל מה שמעולל לנפשו. את זאת ביקש התנא רבי ישמעאל בן אלישע ללמד אפילו לאנשים גדולים כמותו ק"ו לאנשים פשוטים כערכינו שלא להתחכם בדברי חז"ל שאמרו שלא לקרוא לאור הנר והוא קרא ושכח והטה "וכתב על פנקסו אני ישמעאל בן אלישע קריתי והטיתי נר בשבת לכשיבנה בית המקדש אביא חטאת שמנה" (שבת י"ב ע"ב), ואנו מדברים מציווי התורה שהזהירנו להיות בדלים מן העמים ולא ללכת בחוקותיהם רק להיות קדושים לה', ואין מציאות של התקרבות לעמים בלא שיזיק לנפש, עד שאמרו שאפילו קריאה בספר תורה שכתבו מין פוגם לנפש, שנכנס הפגם בכלי שני ושלישי ועדיין פוגם.

"ויתחזק דוד בה' אלוהיו" (שמואל א', ל' ו') העיקר הוא להתחזק "עד אשר לא ירתק חבל הכסף" (קהלת י"ב ו') יכולים להשיב התשובה אל מקומה, שהנשמה נקראת חבל הכסף שכוספת אל הבורא, וכשקוראים בפרשת בלק מעלת כלל ישראל, "כי מראש צורים אראנו ומגבעות אשורנו" (במדבר כ"ג ט'), שמראש צורים מן האורות העליונים חצב נשמות קדושות ושתלם בתוך הגופים, ואת זאת לא היה יכול בלעם להבין שכל אחד מישראל קשור ואחוז למעלה, ואף אם בשוגג או באונס נותק החבל ונסתלקה השכינה יכולים לשוב לקבצה שנית, "ושוב שנית לקבצה ואל תוסיף לגרשה והעלה אור שמשו ונסו הצללים" (פיוט יום ליבשה) בהתגלות משיח צדקינו בב"א. (רעוא דרעיון פרשת בלק תשפ"ב)

רזא דשבת קדושת יום השבת

מובא בספרים הקדושים מדריגה בתשובה המכונה בשם תשובת רבי סעדיה גאון, והוא עפ"י מעשה שהיה שנכנס רבי סעדיה גאון לבקר בעיר אחת והתאכסן בבית יהודי שלא הכירו אך הרגיש בו שהוא חסיד וירא שמים וכיבדו כמו שמכבדים יהודי ת"ח, אך לא נקפו השעות ופתאום התקבצו כל אנשי העיר אל פתח ביתו, ובעודו עומד ומתמיה מה זאת הבהירו לו כי זה האורח הלא הוא רבי סעדיה גאון בכבודו ובעצמו, נתעצב המארח אל ליבו שלא קיבל את הגאון בכבוד הראוי לו ונכנס לבקש את סליחתו, אמר לו רבי

סעדיה והלא כיבדתי בסבר פנים יפות, השיבו היהודי שאכן כיבדו בכבוד הראוי לתלמיד חכם אך לא בכבוד הראוי לרבי סעדיה גאון.

והיינו בחינה של תשובה על התשובה שלא היתה מעולה, שאם שב בבוקרו של יום בתשובה, ואח"כ עסק בתורה כל היום כולו ונתעלה עוד, ישכיל בערב שתשובת הבוקר לא היתה שלימה כפי שראוי לשוב לפני מלך מלכי המלכים הקב"ה, ואז ישוב בתשובה מעליא, ובאופן כזה יכול להיות כל חייו בתשובה, כי בכל רגע מתעלה עוד בעבודתו, וכמו שהקב"ה הוא אין סוף כך גם נפש האדם חצובה ממעל והיא אין סוף וככל שיחפור בה יותר לא יבוא אל סיפוקה.

וזהו דאי' בזה"ק "בערב היא באה ובבוקר היא שבה" דקאי על ק"ש דערבית וק"ש דשחרית, כי שורש כל העבודות כולם הוא נקודת אמונת היחוד בפסוק שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד, ואי' כוונה בזה ובכתבי האריז"ל שמ"ע אח"ד אותיות אשמ"ח ע"ד, כי אם מעמיק כראוי וחי באמונת היחוד באמת ומעיד עליו בלב שלם מוכרח לבוא לידי שמחה עצומה, בהשכילו שכל המצרים והקשיים שלו הם אחיזת עיניים שיש אחד יחיד המשגיח על כל פרט בבריאה ואין שום אדם יכול להרע לו או להטיבו מבלעדו ית"ש, וזהו אשמ"ח ע"ד, שהעדות מביאתו לידי שמחה. וכפי האמור, זו השמחה של ק"ש דערבית אינה דומה לק"ש דשחרית וכעזה"ד, כי בלילה היה במדרגה אחת ואח"כ עסק בתורה בלילה ונמצא ק"ש של שחרית גדול במעלה משל ערבית, ואח"כ למד תורה כל היום ונתעלה עוד וכבר אינו דומה עדות של ערבית לעדות שהעיד בשחרית, בבחינת תשובת רבי סעדיה הנ"ל.

והנה כל עבודתנו בעולם הם תיקונים להשכינה הק', ובידורים להעלותה ממקום נפילתה, ובששת ימי המעשה מבררים בחינת הרגליים ומתקנים השכינה, וכל הבידורים הללו נקראים בכללות תיקון האחד של אמונת היחוד אשמ"ח ע"ד, ובערב שבת מתעלים כל העולמות למעלה וכל מה שתיקן האדם בעבודתו בימות החול מתעלה למעלה בכניסת השבת וממשיך שפע ואור חדש על האדם, ונמצא ששת ימי המעשה הם בחינת 'היום לעשותם', ובשבת יש כבר בחינה של 'ומחר לקבל שכרם', שמקבל תוספת אורה לפי מעשיו שעשה בימי המעשה, וכיון שמקבל תוספת אורה מתעלה מאד במדריגתו ומגיע לתשובה חדשה שלא זכה אליה בימות החול, כדומה לתשובת רבי סעדיה גאון הנ"ל, וזו בחינת תשובה מאהבה שזוכים אליה בשבת קודש.

וזהו "כגוונא דאינון מתייחדין לעילא באחד", פירוש כפי השיעור שהשכינה מתייחדת למעלה בסוד האחד התלוי לפי רוב העבודה שלנו בששת ימי המעשה וההשגה שהשגנו בסוד "אחד" אשמ"ח ע"ד, "אוף הכי איהי אתייחדת לתתא ברזא דאחד" פירוש כך הוא כמות האור שאנו מקבלים למטה ברזא דאחד, מסוד אמונת היחוד של שמע ישראל וגו', הכל לפי משקל עבודתנו, ואז הוא עת "דאתאחדת ברזא דאחד למשרי עלה רזא דאחד". (שיחה לפני כגוונא ליל שבת בלק תשע"ח)

אנפין חדתי

ויעמד מלאך הוי"ה במשעול הכרמים גדר מזה וגדר מזה (במדבר כב, כד). אי' בספרים דגילוי המלאך בלעם היה ג' פעמים נגד ג' גלויות בהם יתיקיים בישראל בחי' "ותלחץ רגל בלעם אל הקיר" שיהיו בדחק (עי' מגלה עמוקות פרשה זו). והנה כל הצער והדחק שיש לישראל בגלות זהו רק צעקת השכינה שהיא בגלות ואין איש שם על לב לכן מתעוררים ענייני הדחק כדי שיפשפשו במעשים ויתעוררו על צער השכינה, וע"י ההתעוררות להשי"ת מתעוררים רחמים מלמעלה. וזה הרמז בפסוק "ויעמוד מלאך ה' במשעול הכרמים גדר מזה וגדר מזה", שהלחץ על נפש האדם שהוא לחוץ בין שתי גדירות בתוך הקשיים הכל בא ממלאך הוי"ה שעומד עליו לעוררו לתשובה, גדר מזה וגדר מזה סופי אותיות המילוי (במילוי אלפיון) עה"כ גימ' אקומה נא ואסובבה בעיר בשוקים וברחבות, ובחישוב הפסוק אקומה נא ואסובבה בעיר בשוקים וברחבות עם האותיות והכולל עולה גימ' כמספר השם כ"ב של ברכת כהנים (אגת"ס פסח"ס פספס"ס דיונס"ס), כי בהעלאת מ"ן בחיפוש אחר השכינה בשווקים וברחובות מעוררים ירידת שפע העליון בכח השם כ"ב כידוע.

נדבת הרה"ח ר' מנחם ארלנגר שליט"א - ביתר, לרגל שמחתו בלידת בנו שיחי' למזל טוב.

שמחת הברית בע"ה ביום ו' ערש"ק בלק בביהמ"ד ראחמיסטריוקא בירושלים בשעה 2:00